

له بلا و کراوه کانی مالپه ری ئیمان وهن

www.iman1.com

(6) به شه کانی جومعه

(1) رینمای ئیمه ته بو دوزینه وهی روژی جومعه

394- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (e): ((نَحْنُ الْآخِرُونَ الْأَوْلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَنَحْنُ أَوْلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ، بَيْنَ أَنْهُمْ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا، وَأُوتِيَانَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ، فَاحْتَلَفُوا، فَهَدَانَا اللَّهُ لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ، فَهَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ هَدَانَا اللَّهُ لَهُ - قَالَ: يَوْمَ الْجُمُعَةِ - فَالْيَوْمَ لَنَا، وَغَدًا لِلْيَهُودِ، وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى)). [بخاري/ الجمعة/ 836]

(ابوهریره) (e) ده لئ: پیغه مبه ری خوا (e) فهرموویه تی: (ئیمه دواین ئوممه تین [له دنیا دا] له قیامه تا یه که مین، ئیمه یه که مین له چوونه به هه شتا، نه گهرچی نه وان له پێش ئیمه وه کتیبیان بو هاتوو، ئیمه له دوا ی نه وان بو مان هاتوو نه وان جیاوازیان تیکهوت، خوا رینمای ئیمه ی کرد له و جیاوازیه ی نه وان تیکهوت، ئه مه نه و روژه یه که نه وان جیاوازیان هه بو له سه ری خوارینمای ئیمه ی کرد بو ی نه مرو بو ئیمه یه، سبه ینی بو جووله که، دووسبه ی بو مه سیحی).

(2) گه وره یی جومعه

395- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ النَّبِيَّ (e) قَالَ: ((خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فِيهِ خُلِقَ آدَمُ، وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ، وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا، وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ)).

(ابوهریره) (e) ده لئ: پیغه مبه ر (e) فهرموویه تی: ((چاکترین روژی که خوری تیدا هه له اتبیت روژی جومعه یه له و روژه دا ئاده م دروست کراوه، له و روژه دا خراوه ته به هه شته وه، له و روژه شدا له به هه شت ده رکرا، روژی قیامه تیش نایه ت له روژی جومعه دا نه ی)).

(3) ساتیک له روژی جمعه دایه

396- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ (e) ((إِنَّ فِي الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً، لَا يُوَفَّقُهَا مُسْلِمٌ قَائِمٌ يُصَلِّي، يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ)). وَقَالَ بِيَدِهِ يُقَلِّلُهَا: يَرْهَدُهَا. [بخاري/ الجمعة/ 893]

(ابوهریره) (t) دهلی: (ابو قاسم) (e) فەرموویەتی: ((بەر راستی له روژی جومعه دا کاتی که هیه، ئەگەر موسلمان ریکه وتی بکات له نوێژانی و، له خواپاریته وه بوشتی خیر، دەیداتی)) [راوی دهلی: به دەست نامازە ی بو ئەوه ده کرد که کاته که کورته].

397- عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ (y): أَسَمِعْتَ أَبَاكَ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (e) فِي شَأْنِ سَاعَةِ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (e) يَقُولُ: ((هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَجْلِسَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ تُقْضَى الصَّلَاةُ)).

(ابو برده) کوری (ابو موسی الاشعری) دهلی: (عبدالله) کوری (عمر) (t) پێی وتم: ئایا بیستوته له باوکت باسی ئەو کاته ی روژی جومعه بکات؟ دهلی: وتم، به لی، بیستومه لیی دهیوت: له پیغه مبهری خوام (e) بیستوه دهیفرمو: ئەو کاته یه که ئیمام دادەنیشی ﴿له سەر دوانگه﴾ ههتا نوێژ ته و او ده بییت).

(4) ئەوهی له نوێژی به یانی جومعه دا ده خوینریت

398- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (t): أَنَّ النَّبِيَّ (e) كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ: ﴿الْم تَنْزِيلُ...﴾ السَّجْدَةِ، وَ﴿هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ﴾. وَأَنَّ النَّبِيَّ (e) كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْجُمُعَةِ سُورَةَ الْجُمُعَةِ وَالْمُنَافِقِينَ.

(ابن عباس) (t) دهلی: پیغه مبهر (e) له نوێژی به یانی روژی جومعه دا ئەمانه ی ده خویند: ﴿الم تنزیل...﴾ السجدة و ﴿هل اتى على الانسان حين من الدهر﴾. ههروها پیغه مبهر (e) له نوێژی جمعه دا سوورته ی (الجمعه) و (المنافقين) ده خویند.

(5) خوشوردن له جومعه دا

399- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: بَيْنَمَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ (t) يَخْطُبُ النَّاسَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، إِذْ دَخَلَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ فَعَرَّضَ بِهِ عُمَرُ (y) فَقَالَ: مَا بَالُ رِجَالِ

يَتَأَخَّرُونَ بَعْدَ النَّدَاءِ؟ فَقَالَ عُثْمَانُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، مَا زِدْتُ حِينَ سَمِعْتُ النَّدَاءَ أَنْ تَوَضَّأْتُ ثُمَّ أَقْبَلْتُ. فَقَالَ عُمَرُ: وَالْوَضُوءَ أَيْضًا؟ أَلَمْ تَسْمَعُوا رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْجُمُعَةِ فَلْيَغْتَسِلْ)). [بخاري/ الجمعة/ 838]

(ابوهريره) (t) دهلی: له کاتیکا (عمر) کوری (خطاب) وتاری روژی جومعهی دهدا، (عثمان) کوری (عقان) هاته ژوره وهو (عمر) نامزاهیه کی بو کرد (t) وتی: هوی چی یه پیاوانیک دوا ده که ون دوا ی بانگ؟ عثمان وتی: نهی نه میری نیمانداران، هیچم نه کرد هه که گویم له بانگ بوو دستنویژم شت و هاتم، عمر وتی: ده دستنویژیش؟ نایا نه تانبیستوه که پیغه مبهری خوا (e) فهرموویه تی: ((نه گهر که سیکتان هات بو نوژی جومعه باخوی بشووات)).

(6) بونی خوش و سیواک له جومعه دا

400- عن أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ، وَسِوَاكٍ، وَيَمَسُّ مِنَ الطَّيِّبِ مَا قَدَرَ عَلَيْهِ)). [بخاري/ الجمعة/ 840]

(ابو سعید الخدری) (- دهلی: پیغه مبهری خوا (e) فهرموویه تی: (خوشتنی روژی جومعه له سهر هه که سیکی بالغه له گهل سیواک کردن و چه ندیش بتوانیت بونی خوش له خوی بدات).

(7) خیری زوهاتن بو مزگهوت له روژی جومعه دا

401- عن أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ مَلَائِكَةٌ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَالْأَوَّلَ، فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوُّوا الصُّحُفَ، وَجَاءُوا يَسْتَمْعُونَ الذِّكْرَ. وَمَثَلُ الْمُهْجَرِ كَمَثَلِ الَّذِي يَهْدِي الْبِدْنَةَ، ثُمَّ كَالَّذِي يَهْدِي بَقْرَةَ، ثُمَّ كَالَّذِي يَهْدِي الْكَبْشَ، ثُمَّ كَالَّذِي يَهْدِي الدَّجَاجَةَ، ثُمَّ كَالَّذِي يَهْدِي الْبَيْضَةَ)). [بخاري/ الجمعة/ 887]

(ابوهريره) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) فهرموویه تی: ((نه گهر روژی جومعه بوو، له سهر هه ردهرگایه له دهرگا کانی مزگهوت فریشته راده وهستن و نه وکه سانه دنوسن که یه که له دوا ی یه که له پییش خه لکیه وه دین بو مزگهوت، کاتی نیمام دیت و داده نیشتیت تومارده کانیان ده پیچنه وه، دین گوی له زیکره کان ده گرن، نمونه ی نه وکه سه ی زوو دین بو مزگهوت وه کو که سیک وایه که وشتریکی کردبی به خیر پاش نه و وه کو که سیک وایه مانگایه کی کردبی به خیر،

پاش ئه ویش وه کو که سیک وایه مه ریکی کردبی به خیر، پاش ئه ویش وه کو که سیک که مریشکی کردبی به خیر، پاش ئه ویش وه کو که سیک هیلکه یه کی کردبی به خیر).

(8) نویژه جومعه له کاتی نیوه رو دایه

402- عن سلمة بن الأكوع (t) قال: كُنَّا نُجْمَعُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (e) إِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ، ثُمَّ نَرْجِعُ نَتَّبِعُ الْفِيءَ. [المغازي/ 3935]

کاتی خۆر لایده دا ﴿له ناوه راستی ناسمان﴾ له خزمهت پیغه مبهری خوا دا (e) نویژی هه یینیمان ده کرد، پاشان به بن سیبه ره کاند ده گه راینه وه.

(9) دانانی دوانگه (مینه بر) بو پیغه مبهری خوا (e) و نویژکردن له سه ری

403- عن أبي حازم: أَنَّ نَفْرًا جَاءُوا إِلَى سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ (t) قَدْ تَمَارَوْا فِي الْمُنْبَرِ مِنْ أَيِّ عُوْدٍ هُوَ؟ فَقَالَ: أَمَا وَاللَّهِ، إِنِّي لَأَعْرِفُ مِنْ أَيِّ عُوْدٍ هُوَ؟ وَمَنْ عَمَلَهُ؟ وَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (e) أَوَّلَ يَوْمٍ جَلَسَ عَلَيْهِ، قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ، يَا أَبَا عَبَّاسٍ فَحَدِّثْنَا، قَالَ: أَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ (e) إِلَى امْرَأَةٍ - قَالَ أَبُو حَازِمٍ: إِنَّهُ لِيَسْمَاهَا يَوْمَئِذٍ -: ((انظري غلامك النجار يعمل لي أعوادا أكلم الناس عليها)). فَعَمِلَ هَذِهِ التَّلَاثَ دَرَجَاتٍ، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ (e) فَوَضِعَتْ هَذَا الْمَوْضِعَ، فَهِيَ مِنْ طَرَفَاءِ الْغَابَةِ، وَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (e) قَامَ عَلَيْهِ فَكَبَّرَ وَكَبَّرَ النَّاسُ وَرَأَاهُ، وَهُوَ عَلَى الْمُنْبَرِ، ثُمَّ رَفَعَ فَنَزَلَ الْقَهْقَرَى حَتَّى سَجَدَ فِي أَصْلِ الْمُنْبَرِ، ثُمَّ عَادَ حَتَّى فَرَعَ مِنْ آخِرِ صَلَاتِهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي إِنَّمَا صَنَعْتُ هَذَا لِتَأْتُمُوا بِي، وَلِتَعْلَمُوا صَلَاتِي)). [بخاري/ الجمعة/ 875]

(ابو حازم) ده لی: چه ند که سیک هاتن بو لای (سهل) کوری (سعد) (وتویژیان بوو له سه ر دوانگه که ناخۆ له چداریکه؟ وتی: به خوا من ده زانم له چ داریک دروستکراوه، کیش دروستی کردووه؟

یه که م جاریش که پیغه مبه ر (e) له سه ری دانیشته چاوم لی بووه ده لی پیم وت: ئه ی (ابن عباس) قسه مان بو بکه، ئه ویش وتی: پیغه مبه ر (e) ناردی بو لای ئافره تی (ابو حازم) ده لی: له ورۆژ ده ناوی بردووه: پیی فه رمووه: ((به غولامه دارتاشه که ت بلی چه ند داریکم بو بته نی که بچمه سه ری و قسه بو خه لکی بکه م)) ئه ویش ئه م سی پله یه ی بو دروست کردووه، ئینجا پیغه مبه ر (e) فه رمانیکرد له م جیگایه دا دانرا، ئه واره ش دارگه زه کانی

دارستانه‌کهی [نزیک مه‌دینه‌بوو] چاویشم لیبوو که پیغهمبه‌ر (E) له‌سه‌ر مینه‌ره‌که به‌پشتا دابه‌زی و له‌بنی مینه‌ره‌که‌دا سو‌جده‌ی برد، ئینجا گه‌رایه‌وه سه‌ر مینه‌ره‌که هه‌تا له‌هه‌موو نویژه‌کهی بوویه‌وه، ئینجا رووی‌کرده‌ خه‌لکه‌که‌وه فه‌رمووی: نه‌ی خه‌لکینه [من] بویه‌ نه‌مه‌م دروست‌کردووه که‌له‌نویژه‌کاندا شوینم بکه‌ون و چاوتان لیم بی له‌نویژه‌که‌مدا چی‌ده‌که‌م⁽¹⁾.

(10) سه‌ره‌تای وتار

404_ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (T): أَنَّ ضِمَادًا قَدِمَ مَكَّةَ: وَكَانَ مِنْ أُرْدِ شَنْوَاءَ، وَكَانَ يَرْقِي مِنْ هَذِهِ الرِّيحِ، فَسَمِعَ سَفْهَاءَ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ يَقُولُونَ: إِنَّ مُحَمَّدًا مَجْنُونٌ، فَقَالَ: لَوْ أَنِّي رَأَيْتُ هَذَا الرَّجُلَ، لَعَلَّ اللَّهَ يَشْفِيهِ عَلَيَّ يَدِي. قَالَ: فَلَقِيَهُ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَرْقِي مِنْ هَذِهِ الرِّيحِ، وَإِنَّ اللَّهَ يَشْفِي عَلَيَّ يَدِي مِنْ شَاءَ، فَهَلْ لَكَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (E): ((إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَمَا بَعْدُ)). قَالَ: فَقَالَ أَعَدَّ عَلَيَّ كَلِمَاتِكَ هَؤُلَاءِ. فَأَعَادَهُنَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (E) ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، قَالَ: فَقَالَ: لَقَدْ سَمِعْتُ قَوْلَ الْكُهْنَةِ، وَقَوْلَ السَّحَرَةِ، وَقَوْلَ الشُّعْرَاءِ، فَمَا سَمِعْتُ مِثْلَ كَلِمَاتِكَ هَؤُلَاءِ، وَلَقَدْ بَلَغَنَّا عَوْسَ الْبَحْرِ. قَالَ: فَقَالَ: هَاتِ يَدَكَ أَبَايَعُكَ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ، قَالَ: فَبَايَعَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (E): ((وَعَلَى قَوْمِكَ)). قَالَ: وَعَلَى قَوْمِي، قَالَ: فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ (E) سَرِيَّةً فَمَرُّوا بِقَوْمِهِ، فَقَالَ صَاحِبُ السَّرِيَّةِ لِلْجَيْشِ: هَلْ أَصَبْتُمْ مِنْ هَؤُلَاءِ شَيْئًا؟ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَصَبْتُ مِنْهُمْ مَطْهَرَةً، فَقَالَ: رُدُّوهَا فَإِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ ضِمَادٌ.

(ابن عباس) (T) ده‌لی (ضماد) که له‌خیلی (ازد شنووع) بوو هات بو مه‌ککه، نوشته‌ی شییتی و ده‌ست لیوه‌شان‌دنی جنوکه‌ی ده‌کرد، بیستی له‌گه‌مره‌کانی خه‌لکی مه‌ککه که محمد شیته، نه‌ویش وتی: نه‌گه‌ر نه‌وپیاوهم بدیایه، به‌لکو خوا له‌سه‌رده‌ستی مندا چاکی بکاته‌وه، وتی: گه‌یشت به‌پیغهمبه‌ر (E) وتی: نه‌ی محمد من نوشته‌ بو نه‌و بایه [مه‌به‌ستی شییتی بووه]

⁽¹⁾ (عه‌سقه‌لانی له‌راقه‌ی بوخاریدا له‌سه‌ر نه‌م فه‌رمووده‌یه ده‌لی: بویه به‌پشتا هاتوته‌ خواره‌وه تارووی له‌قیبله‌ وه‌رنه‌چه‌رخیت، چونکه له‌سه‌ره‌وه جیگای سو‌جده‌ی نه‌بووه، له‌به‌ر نه‌وه‌ش له‌سه‌ر مینه‌به‌ره‌که نویژی‌ کردووه هه‌تا نویژگه‌ران چاویان له‌هه‌لسوکه‌وتی بیست فیرین)

ده‌کهم، خَوای گه‌وره‌ش هه‌رکه‌سیک بیه‌وی له‌سه‌رده‌ستی مندا چاکی ده‌کاته‌وه، ئە‌ی بۆ‌تویشی نه‌که‌م؟ پی‌غه‌مبه‌ری خوا (e) فه‌رمووی: ((سوپاس بۆ‌خوا، سوپاسی ده‌که‌ین پشتی پی‌ده‌به‌ستین، هه‌رکه‌س خوا رینمایی بکات که‌س ری‌ی لیون ناکات، هه‌رکه‌سیش خواریی لی‌ون بکات، ری‌ نیشاندهری نییه، شایه‌تی ده‌ده‌م که‌جگه‌ له‌الله)) هیچ خوایه‌ک نییه، و موحه‌مه‌دیش به‌نده‌و ره‌وانه‌کاروی ئە‌وه، دوا‌ی ئە‌مه‌ ضماد وتی: ئە‌و وشانه‌م بۆ‌بلی‌ره‌وه، پی‌غمبه‌ر (e) سی‌جار بۆ‌ی وت‌وه، وتی: من قسه‌ی کاهنه‌کانم بیستووه، قسه‌ی جادوو گه‌رانیش، قسه‌ی شاعیرانیش، به‌لام قسه‌ی وه‌ک ئە‌مانه‌ی تو‌م نه‌بیستووه، ئە‌مانه‌ گه‌یشتوونه‌ قولایی ده‌ریا، ئینجا وتی: ده‌ستت بی‌نه‌ با موسلمان بيم وتی: به‌یعه‌تی پی‌کردو پی‌غه‌مبه‌ریش به‌یعه‌تی لی‌وه‌رگرت و فه‌رمووی: ئە‌مه‌ بۆ‌ قه‌ومه‌که‌یشت وتی (به‌لی) بۆ‌قه‌ومه‌که‌یشم، ئینجا پی‌غه‌مبه‌ر (e) ده‌سته‌یه‌کی ناردوو چون بۆ‌لای قه‌ومه‌که‌ی، سه‌رده‌سته‌که‌ به‌ سوپاکی وت: ئایا هیچ‌تان له‌م خه‌لکه‌ سه‌ندوو؟ پیاویک له‌قه‌ومه‌که‌ی وتی: یه‌ک مه‌تارم ده‌سته‌که‌وتوو له‌ییان، ئە‌ویش وتی بی‌گی‌ره‌وه بۆ‌یان ئە‌مانه‌ قه‌ومی (ضماد)ن.

(11) ده‌نگ به‌رزکردنه‌وه له‌وتاردا

405- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (y) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (e) إِذَا خَطَبَ أَحْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَعَلَا صَوْتُهُ، وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ، حَتَّى كَأَنَّهُ مُنْذِرُ جَيْشٍ، يَقُولُ: صَبَّحَكُمْ وَمَسَاكُمْ، وَيَقُولُ: ((بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ)). وَيَقْرُنُ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ: السَّبَابَةَ وَالْوَسْطَى، وَيَقُولُ: ((أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَخَيْرُ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ (e)، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ)). ثُمَّ يَقُولُ: ((أَنَا أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ، مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِأَهْلِهِ، وَمَنْ تَرَكَ دِينًا أَوْ ضِيَاعًا فَلِإِيٍّ وَعَلِيٍّ)).

(جابر کوری (عبدالله) (t) ده‌لی: پی‌غه‌مبه‌ری خوا (e) کاتی وتاری ده‌خوینده‌وه هه‌ردوو چاوی سوورده‌بوویه‌وه ده‌نگی به‌رز ده‌بوویه‌وه، تووره ده‌بوو، هه‌ر ده‌تگوت ئاگادارکه‌ره‌ویه‌ له‌هاتنی له‌شکریک ده‌یفه‌رموو: ((ئە‌و سوپایه‌ له‌وانه‌یه‌ به‌یانی یا ئی‌واره‌ بدات به‌سه‌رتاندا)). هه‌روه‌ها ده‌یفه‌رموو: ((من و روژی قیامه‌ت وه‌کو ئە‌م دوانه‌ نی‌راوین) دوو په‌نجه‌ی شایه‌تومان و ناوه‌راستی پی‌که‌وه جووت ده‌کرد، [واته‌ په‌نجه‌ی شایه‌تومان چه‌ندی زیاتره‌

له‌په‌نجە‌ی ناوه‌راست، هاتنی من و روژی قیامەت ئەوه‌نده‌یان به‌ینه [ئینجا فرموی: ((پاشان ، باشتەین و ته‌کتیبی خوايه، باشتەین رینماییش رینماییی محمده (ع) خراپترین کاریش داهینراوه‌کانیانە، هه‌موو داهینراویکیش گومراییه)) ئینجا فرموی: ((من بو هه‌موو ئیمانداریک له‌خوی [بو خوی] له‌پیشترم، هه‌رکەس سامانی به‌جی‌هیشت بو خیزانه‌که‌ی هه‌رکەسیش قه‌رزازی یا مندالی وردی به‌جی‌هیشت بو من و له‌سه‌رمه‌)) .

(12) کوورتی وتار

406- عن أبُو وائل (t) قال: خَطَبْنَا عَمَارَ (t) فَأَوْجَزَ وَأَبْلَغَ، فَلَمَّا نَزَلَ قُلْنَا: يَا أَبَا الْيُقْظَانَ، لَقَدْ أْبْلَغْتَ وَأَوْجَزْتَ، فَلَوْ كُنْتَ تَنْفَسْتَ. فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ع) يَقُولُ: ((إِنَّ طَوْلَ صَلَاةِ الرَّجُلِ وَقِصَرَ خُطْبَتِهِ مِثْلُ مَنْتَهَى مِنْ فِقْهِهِ، فَأَطِيلُوا الصَّلَاةَ وَأَقْصِرُوا الْخُطْبَةَ، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا)).

(ابووائل) (t) ده‌لی: (عمار) (t) وتاریکی بو خویندینه‌وه کورت و ره‌وان، کاتی دابه‌زی و وتان: ئە‌ی (ابو یقظان) وتاریکی کورت و ره‌وانت بو‌داین ئە‌گه‌ر هه‌ناسه‌یه‌کت بدایه [واته‌ درێژتر بوایه]، ئە‌ویش وتی: من له‌پێغه‌مبه‌ری خوام (ع) بیستوو، فرموویه‌تی: ((له‌راستیدا درێژی نوێژی پیاوو کورتیی وتاری‌نیشانە‌ی شارە‌زاییه‌تی له‌ئایینیا ، نوێژه‌کانتان درێژ بکه‌نه‌وه‌ و تاره‌کانتان کورت، قسه‌ی ره‌وان کاریگه‌ری جادووی هه‌یه‌)).

(13) ئە‌وه‌ی که‌ لا‌بردنی له‌وتاردا دروست نییه

407- عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ (t): أَنَّ رَجُلًا خَطَبَ عِنْدَ النَّبِيِّ (ع) فَقَالَ: مَنْ يُطِيعَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشِدَ، وَمَنْ يَعْصِمَا فَقَدْ غَوَى. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ع): ((بِئْسَ الْخَطِيبُ أَنْتَ، قُلْ: وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ)). قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ: فَقَدْ غَوَى.

(عدی) کوری(حاتم) (t) ده‌لی: پیاویک له‌خزمه‌ت پێغه‌مبه‌ردا(ع) وتاریکی خوینده‌وه وتی: هه‌رکەس گوێرایه‌لی خواو پێغه‌مبه‌رییت، ئە‌وه‌ ری راستی دۆزیوه‌ته‌وه، هه‌ر که‌سیش لییان یاخی بیت ئە‌وه‌ سه‌ر لیشاوه ، پێغه‌مبه‌ر(ع) فرموی: ((وتاریبیژی خراپی، بلی: هه‌رکەس له‌خواو پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی یاخی بی)) .

(14) ناماژه به په نجه له وتاردا

408. عَنْ أُمِّ هِشَامٍ بِنْتِ حَارِثَةَ بْنِ النُّعْمَانَ (y) قَالَتْ: لَقَدْ كَانَ تَنْوَرُنَا وَتَنْوَرُ رَسُولِ اللَّهِ (e) وَاحِدًا سَنَتَيْنِ أَوْ سَنَةً وَبَعْضَ سَنَةٍ، وَمَا أَخَذْتُ ﴿ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾ إِلَّا عَنْ لِسَانِ رَسُولِ اللَّهِ (e)، يَقْرُوهَا كُلَّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ عَلَى الْمُنْبَرِ إِذَا خَطَبَ النَّاسَ.

(ام هشام) كچی (حارثه) كوری (نعمان) (رضي الله عنها) ده لى: ماوهى دووسال يا ساليك و چهند مانگي ته نوورى نيمه و پيغه مبهري خوا (e) يه كه ته نور بوو، من (ق و القرآن المجيد) م ته نها له زمانى پيغه مبهري خوا (e) نه بى له كه سى ترم وهر نه گرتووه كه هه موو جومعه يه كه له سهر مينبهر وتارى بو خه لكه كه ددا ده خوينده وه.

(15) خویندنی قورن ان له وتاردا له سهر مينبهر

409. عَنْ حُصَيْنٍ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ رُوَيْبَةَ (t) قَالَ: رَأَى بِشْرَ بْنَ مَرْوَانَ عَلَى الْمُنْبَرِ رَافِعًا يَدَيْهِ، فَقَالَ: قَبِحَ اللَّهُ هَاتَيْنِ الْيَدَيْنِ، لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (e) مَا يَزِيدُ عَلَى أَنْ يَقُولَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَشَارَ بِإصْبَعِهِ الْمُسَبَّحَةِ.

(حصين) له (عمار) كورى (رويبه) وه بو مان ده كي ريتته وه ده لى: (بشرى) كورى (مروان) ي ديووه له سهر مينبهر هه ردوو ده ستي بهر زده كرده وه، نه و يش وتى: خوا نه و دوو ده سته نابوت كات، چونكه من پيغه مبهرم (e) ديووه ناماژى ته نها به په نجه ي شايه توماني ده كرد.

(16) له باره ي نايه تي

﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا﴾

410. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (t): أَنَّ النَّبِيَّ (e) كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَجَاءَتْ عَيْرٌ مِنَ الشَّامِ، فَأَنْقَلَبَ النَّاسُ إِلَيْهَا، حَتَّى لَمْ يَبْقَ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا، فَأَنْزَلَتْ هَذِهِ آيَةُ الَّتِي فِي الْجُمُعَةِ: ﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا﴾ الآية. [بخاري / الجمعة / 894]

(جابر) كورى (عبدالله) (t) ده لى: پيغه مبهرم (e) روژى جومعه به پيووه وتارى ده خوينده وه، كاروانيك له شامه وه هات، خه لكى ناو مزگه وته كه چوون به دم كاروانه كه وه ته نها دوانزه كه سيان مايه وه، بو يه نه م نايه ته هاته خواره وه له جومعه دا ﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا﴾

واته: هه رکاتی بازگانیهک یا یاریهکیان دی به ره و رووی دهرۆن و به پیوه تو به جی دهیلن).

(17) چي له نوێژی جومعه دا ده خوینریت

411- عَنْ النَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ (y) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (e) يَقْرَأُ فِي الْعِيدَيْنِ وَفِي الْجُمُعَةِ بِسَبْحِ اسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿ وَ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ قَالَ وَإِذَا اجْتَمَعَ الْعِيدُ وَالْجُمُعَةُ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ يَقْرَأُ بِهِمَا أَيْضًا فِي الصَّلَاتَيْنِ (نعمان) کوری (بشیر) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) له هه ردوو جه ژنه که و له جومعه دا ﴿ سبوح اسم ربك الاعلى ﴿ و ﴿ هل اتاك حديث الغاشية ﴿ ی ده خویند ، دهلی: نه گهر جه ژن و جومعه ش به یهک روژدا بونایه له هه ردوو نوێژه که دا ده خویندن.

(18) فیرکردن له کاتی وتاردا

412- عن أبي رفاعَةَ (t) قال: انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ (e) وَهُوَ يَخْطُبُ، قَالَ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَجُلٌ غَرِيبٌ جَاءَ يَسْأَلُ عَنْ دِينِهِ، لَأُيَدِيَ مَا دِينُهُ؟ قَالَ: فَأَقْبَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ (e) وَتَرَكَ خُطْبَتَهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَيَّ، فَأَتَيْتُ بِكُرْسِيِّ حَسَبْتُ قَوَائِمَهُ حَدِيدًا، قَالَ: فَقَعَدَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (e) وَجَعَلَ يُعَلِّمُنِي مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ، ثُمَّ أَتَى خُطْبَتَهُ فَأَتَمَّ آخِرَهَا. (ابو رفاعه) دهلی: گه یشتینه خزمهت پیغه مبهر (e) وتاری ده خویندهو، دهلی: وتم: نهی پیغه مبهری خوا (e) غه ربیبک هاتوه پرسیار له ناینه که ی ده کات، نازانی ناینه که ی چی یه؟ دهلی: پیغه مبهر (e) وازی له وتاره که ی هینا و رووی کرده وه من کورسیه کی هینا و ابرانم قاچه کانی ناسن بوو ، له سهری دانیشت و له وهی خوا فیروی کردبوو فیروی ده کردم ، ئینجا دهستی کرده وه به وتاره که ی هه تا ته وای کرد.

(19) دانیشتنی نیوان دوو وتاری جومعه

413- عن جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا ثُمَّ يَجْلِسُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ قَائِمًا. فَمَنْ نَبَأَكَ أَنَّهُ كَانَ يَخْطُبُ جَالِسًا فَقَدْ كَذَبَ، فَقَدْ وَاللَّهِ صَلَّيْتُ مَعَهُ أَكْثَرَ مِنْ أَلْفِي صَلَاةٍ. (جابر) کوری (سمره) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) به پیوه وتاری ده دا، ئینجا داده نیشت پاشان هه لده ستایه وه به پیوه وتاری دووه می ده دا ، هه رکهس

پیٔت بلی که به دانیشتنه وه وتاری دها دروی کردوه، سوینده به خوا من زیاتر له دوو هزار نویژم له خزمه تیا کردوه.

(20) کورتکردنه وهی نویژو وتار

414- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ (t) قَالَ: كُنْتُ أُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (e)، فَكَانَتْ صَلَاتُهُ قَصْدًا وَخُطْبَتُهُ قَصْدًا.

(جابر) کوری (سمره) (t) دهلی: من له خزمهت پیغه مبهری خوادا (e) نویژم ده کرد، پیغه مبهر (e) نویژه که هی و وتاره که ییشی مام ناوهندی بوو ﴿نه کورتو نه دریژ﴾.

(21) هه رکهس له کاتی وتار خویندنه وهدا هاته ژووره وه

بادوو رکات نویژ بکات

415- عَنْ جَابِرِ (t) قَالَ: جَاءَ سُلَيْكُ الْعُظْفَانِيُّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَرَسُولُ اللَّهِ (e) قَاعِدٌ عَلَى الْمَنْبَرِ، فَقَعَدَ سُلَيْكٌ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ (e): ((أُرَكَعْتَ رَكَعَتَيْنِ)). قَالَ: لَا، قَالَ: ((قُمْ فَارْكَعْهُمَا)). [بخاري/ الجمعة/ 888]

(جابر) کوری (عبدالله) (t) دهلی: روژی جومعه (سلیک العظفانی) هات پیغه مبهری خوا (e) له مینبهردا دانیشتیوو، سلیک پیش ئه وهی نویژ بکات دانیشت، پیغه مبهر (e) پیی فهرموو ((ئایا دوورکات نویژت کرد)) وتی: نه خیر، فهرمووی: ((دههسته بیانکه)).

(22) گوینگرتن بو وتار

416- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) قَالَ: ((إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ أَنْصِتْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَعُوتَ)). [بخاري/ الجمعة/ 892]

(ابوهریره) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (e) فهرمووی: ((ئه گه به هاوه له که تت وت گوی بگره له روژی جومعه دا، ئیمام وتاری ده خوینده وه، ئه وه قه قهرت کردوه)).

(23) خیری ئه وهی بی دهنگ گوینده گریٔ له جومعه دا

417- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) عَنِ النَّبِيِّ (e) قَالَ: ((مَنْ اغْتَسَلَ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ، فَصَلَّى مَا قَدَّرَ لَهُ، ثُمَّ أَنْصَتَ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ خُطْبَتِهِ، ثُمَّ يُصَلِّي مَعَهُ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى، وَفُضِّلَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ)).

(ابوهریره) (t) ده‌لی: پیغه‌مبهر (e) فه‌رموویه‌تی: ((هه‌رکه‌س خوی شورده‌هات بو نوپژئی جومعه و نه‌ونده‌ی له‌چاره‌ی نوسراوه‌که‌نوپژئی کردووه، ئینجا گوی بیست بو هه‌تا له‌وتاره‌که‌ی ده‌بیته‌وه، ئینجا نوپژئی له‌گه‌ل ئیمام کرد خوا له‌گوناه‌ی نیوان نه‌م جومعه و جومعه‌که‌ی تری خوشده‌بیته و سی روژی تریش)).

(24) نوپژ له‌دوای نوپژئی جومعه له‌مزگه‌وتا

418- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (e): ((إِذَا صَلَّيْتُمْ بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَصَلُّوا أَرْبَعًا)). وَ فِي رِوَايَةٍ قَالَ سُهَيْلٌ: ((فَإِنْ عَجَلَ بِكَ شَيْءٌ فَصَلِّ رَكَعَتَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ، وَرَكَعَتَيْنِ إِذَا رَجَعْتَ)).

(ابوهریره) (t) ده‌لی: پیغه‌مبهری خوا (e) فه‌رموویه‌تی: ((نه‌گه‌ر دوای نوپژئی جومعه نوپژتانه‌کرد چوار رکه‌ت بکه‌ن، له‌ریوایه‌تیکیشا ده‌فه‌رمویت: ((نه‌گه‌ر به‌هوی شتیکه‌وه په‌له‌ت بوو دوو رکه‌ت له‌مزگه‌وت بکه‌و که گه‌رایته‌وه ماله‌وه‌ش دوو رکه‌ت بکه‌)).

(25) نوپژ دوای جومعه له‌ماله‌وه

419- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ (y): أَنَّهُ كَانَ إِذَا صَلَّى الْجُمُعَةَ انْصَرَفَ فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (e) يَصْنَعُ ذَلِكَ.

(عبدالله) کوری (عمر) (t) ده‌لی: کاتی نوپژئی جومعه‌ی ده‌کرد ده‌گه‌راپه‌وه بو ماله‌وه دوو رکه‌تی ده‌کرد، ئینجا ده‌یوت: پیغه‌مبهری خوا (e) وایده‌کرد.

(26) راسته‌وخو نوپژ ناکریت دوای جومعه

420- عَنْ عُمَرَ بْنِ عَطَاءٍ: أَنَّ نَافِعَ ابْنَ جَبْرِ أَرْسَلَهُ إِلَى السَّائِبِ ابْنِ أُخْتِ نَمِرٍ، يَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ رَأَاهُ مِنْهُ مُعَاوِيَةَ (y) فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: نَعَمْ، صَلَّيْتُ مَعَهُ الْجُمُعَةَ فِي الْمَقْصُورَةِ، فَلَمَّا سَلَّمَ الْإِمَامُ قُمْتُ فِي مَقَامِي فَصَلَّيْتُ، فَلَمَّا دَخَلَ أَرْسَلَ إِلَيَّ، فَقَالَ: لَا تَعُدْ لِمَا فَعَلْتَ. إِذَا صَلَّيْتَ الْجُمُعَةَ فَلَا تَصَلِّهَا بِصَلَاةٍ حَتَّى تَكَلَّمَ أَوْ تَخْرُجَ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) أَمَرَنَا بِذَلِكَ: أَنْ لَا تُوَصَلَ صَلَاةٌ بِصَلَاةٍ حَتَّى نَتَكَلَّمَ أَوْ نَخْرُجَ.

(عمر) کوری (عطاء) ده‌لی: (نافع) کوری (جبر) نارده‌ی بولای (سائب) خوشکه‌زای (نمیر) پرسپاری شتیکی لیکرد که معاویه له‌وی دیووه له‌نوپژدا، نه‌ویش وتی: به‌لی، من له (مقصوره) نوپژم له‌گه‌ل کردووه کاتی ئیمام سه‌لامی

دایه وه، له جیگای خۆم ههستام و نوێژم کرد، کاتی چوو ژوره وه ناردی به دوام و تی: ئه وهی کردت مهیکه ره وه کاتی نوێژی جومعه ت کرد نوێژی به دوامه که ههتا قسه ده کهیت یان ده چیته دهره وه، چونکه پیغه مبهری خوا (e) فهرمانی به وه کرد وه که نوێژ به دوای نوێژدا مه کهن ههتا قسه ده کهن یان ده چنه دهره وه.

(27) هه ره شه کردن له وازهینان له جومعه

421. عن الْحَكَمِ بْنِ مِينَاءَ: أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ وَأَبَا هُرَيْرَةَ (y) حَدَّثَاهُ: أَنَّهِمَا سَمِعَا رَسُولَ اللَّهِ (e) يَقُولُ عَلَى أَعْوَادِ مَنْبَرِهِ، ((لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ)).

(حکم) کوری (مینا) یه ده لی: (عبدالله) کوری (عمر) (ابوهریره) (t) قسه یان بو کرد وه: ئه وان بیستوو یانه له پیغه مبهری خوا (e) له سه ره مینه ره که ی ده یفه رموو: ((ئه وان ه ی نوێژی جومعه ناکه ن باواز له وه ره فتاره یان بهین یان خوا موری ره ش ده نیت به سه ره دل یان داو پاشان ده چنه ریزی غافلانه وه)).

له بلاو کراوه کانی مالپه ری ئیمان وهن

www.iman1.com

هه میشه له گه لمان بن بو نوو یبوونه وه ی ئیمان

imanonekurd@yahoo.com